

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 553/2018-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Namirom Alyasrym, PhD., Štúrova 43, Nitra, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na riadne dokazovanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 50/2016 z 28. júla 2016 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 43/2017 z 10. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na riadne dokazovanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 50/2016 z 28. júla 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 43/2017 z 10. januára 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 2 T 143/2014 z 2. decembra 2015 (ďalej len „rozhodnutie okresného súdu“) uznaný vinným zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody na dobu troch rokov. Proti rozhodnutiu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. O odvolaní bolo rozhodnuté napadnutým rozhodnutím krajského súdu tak, že rozhodnutie okresného súdu bolo zrušené v celom rozsahu a sťažovateľ bol uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody na dobu desiatich rokov a ochranný dohľad na dobu osemnástich mesiacov. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Dovolanie bolo napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu zamietnuté.

Sťažovateľ tvrdí, že orgány činné v trestnom konaní napriek tomu, že ho od počiatku podozrievali zo spáchania trestného činu (9. januára 2013 bol vypočutý v procesnom postavení osoby podozrivej zo spáchania trestného činu), viedli trestné stíhanie dlhé obdobie iba „vo veci“ (skutok sa stal 3 januára 2013; trestné stíhanie bolo začaté 10. januára 2013; výsluch poškodenej sa uskutočnil 8. februára 2013 a obvinenie bolo vznesené 29. apríla 2013). Poškodená (pani [REDACTED]) bola v konaní vypočutá iba raz, a to pred vznesením obvinenia sťažovateľovi. Keďže sťažovateľ nebol pri výsluchu poškodenej ešte obvinený a keďže poškodená [REDACTED] zomrela (a tak nemohla byť vypočutá v ďalších fázach konania), sťažovateľ tvrdí, že mu bolo upreté právo na obhajobu, pretože

poškodenej v konaní nemohol klásť otázky (a tým spochybníť jej tvrdenia) a jej výpoveď (ktorá bola čítaná na hlavnom pojednávaní) považuje za dôkaz, na základe ktorého bola vo významnej miere založená jeho vina. Sťažovateľ teda tvrdí, že obvinenie mu bolo vznesené príliš neskoro, približne 5 mesiacov od spáchania skutku. Tvrdí, že orgány činné v trestnom konaní mali vedomosť o vysokom veku poškodenej a tým, že bezdôvodne otáľali so vznesením obvinenia, pripravili ho o možnosť aktívne sa zúčastniť kontradiktórneho výsluchu poškodenej, a odvoláva sa na štatistiku i-Health INEKO o zdravotníctve, „z ktorej vyplýva že u žien, ktoré sa na území SR narodili v 60. tých rokoch 20. storočia je očakávaná doba života na úrovni 72,7 roka a až postupným vplyvom zlepšovania sa sociálnej a zdravotnej situácie sa očakávaný vek predlžuje tak, že u žien narodených v roku 2006 sa očakáva vek 78 rokov. Poukazujeme však na to, že poškodená sa narodila v roku ■■■ - pred Druhou svetovou vojnou, ktorú prežila a teda jej očakávaná dĺžka života bola bezpochyby pod 70 rokov. Nemožno sa teda stotožniť s argumentmi súdov, že OČTK nemohli v čase prvého výsluchu poškodenej, kedy mala ■■■ rokov, predpokladať jej smrť tak, ako to tvrdia. Štatistické dôkazy vyvracajú tieto tvrdenia.“

Sťažovateľ zotrváva na argumente, ktorým sa bránil pred všeobecnými súdmi, že výpoveď poškodenej učinenu pred vznesením obvinenia nemožno použiť ako dôkaz, a nestotožňuje sa s argumentom najvyššieho súdu, podľa ktorého výsluch poškodenej nebol jediným ani rozhodujúcim dôkazom. Podobnosť nachádza s vecou rozhodnutou ústavným súdom nálezom sp. zn. III. ÚS 2/2012 z 30. októbra 2012, podstatou ktorej (rovnako ako tejto sťažnosti) bola okolnosť, že vina obžalovaného bola vo významnej miere založená na výsluchu, ktorý nebolo možné kontradiktórne spochybníť.

Vo zvyšku sťažnosti sťažovateľ popisuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k posudzovanej otázke. ňou poukazuje najmä na to, že aj keď ESLP prečítanie svedeckej výpovede z prípravného konania v konaní pred súdom v zásade na jednej strane nevyučuje, za porušenie v sťažnosti označených práv dohovoru na druhej strane považuje také prípady, v ktorých je odsúdenie založené len na takto vykonanom dôkaze. K veci ďalej dodáva, že «[z] odôvodnení rozhodnutí konajúcich súdov vyplýva, že odsúdenie sťažovateľa založili na skutkovom zistení o podvode na poškodenej

██████████ vychádzajúcom predovšetkým z tvrdenia poškodenej (ako jediného priameho svedka) o konkrétnych okolnostiach skutku zo dňa 03.01.2013, teda či poškodená konala v omyle, o realizácii právnych úkonov z uvedeného dňa, o vzťahu poškodenej s ostatnými svedkami - jej synovcami a neterou... podľa nášho názoru na objektívne posúdenie toho, či išlo o dôkaz, ktorý mal rozhodujúcu, alebo určitú úlohu pri odsúdení sťažovateľa je potrebné jednak „odmyslieť“ si spochybňovaný dôkaz výsluchom poškodenej ██████████ (tu vykonaný pred vznesením obvinenia), následne rozdeliť zvyšné dôkazy na tie, ktoré obžalobu podporujú a tie, ktoré obžalobu vyvracajú a napokon si položiť otázku, či práve na základe spochybňovaného dôkazu - výsluchu poškodenej ██████████ nebola miska pomyselných váh spravodlivosti preklonená na stranu v prospech obžaloby.».

Sťažovateľ tiež tvrdí, že psychiatrické posudky vyznievajúce v konaní v jeho neprospech majú charakter dôkazu „ovocia otráveného stromu“, pretože znalci vychádzali aj z lekárskej správy ošetrojúceho psychiatra, ku ktorému sa však poškodená dostavila až po skutku, a je názoru, že dôkazy vo veci tvoria dve skupiny, a to silnú a slabú. Pochybny dôkaz (výpoveď poškodenej) je podľa názoru sťažovateľa dôkazom rozhodujúcim, pretože prevažuje misku váh v jeho prospech. Sťažovateľ tvrdí, že bez oboznámenia sa so zápisnicou o výsluchu poškodenej by v jeho veci muselo byť rozhodnuté v zmysle zásady *in dubio pro reo*. Dodáva, že „[p]odľa ustanovenia § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka sa môže prečítať (okrem iných zákonne vymedzených situácií) aj vtedy, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona a taká osoba zomrela alebo sa stala nezvestnou, pre dlhodobý pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste nedosiahnuteľnou, alebo ochorela na chorobu, ktorá natrvalo alebo na dlhší čas znemožňuje jej výsluch, alebo ak sa taká osoba ani na opätovné predvolanie súdu k výsluchu bez dôvodného ospravedlnenia nedostaví a jej predvedenie bolo neúspešné; ak ale ide o výpoveď svedka, u ktorého bol v čase jeho výpovede v prípravnom konaní, ktorá sa má prečítať, dôvodný predpoklad, že na hlavnom pojednávaní ho nebude možné vypočuť, možno jeho výpoveď prečítať len vtedy, ak bol o úkone riadne upovedomený obvinený, a ak má obhajcu, jeho obhajca.

Prvoradou povinnosťou súdov bolo teda preveriť, či existoval opodstatnený dôvod na to, aby bolo od výsluchu svedkyne poškodenej na hlavnom pojednávaní upustené, teda náležite zistiť, či neprítomnosť tohto svedka bolo možné naozaj ospravedlniť. Nakoľko poškodená zomrela ešte pred podaním obžaloby, táto požiadavka naplnená bola. Poškodená bola v rámci vedeného trestného konania vypočutá iba raz, a to v rámci prípravného konania pred vznesením obvinenia sťažovateľovi. V danom kontexte sťažovateľ v rámci uplatnených opravných prostriedkov namietal to, že nedošlo k prepočutiu poškodenej.

Oveľa závažnejším negatívnym faktorom, pokiaľ ide o zákonné požiadavky citovaného ustanovenia Trestného poriadku, však podľa nášho názoru bola skutočnosť, že preukázateľne existovala prekážka predvídaná dotknutou právnou úpravou [§ 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku], ktorá vylučovala možnosť prečítania výpovede poškodenej z prípravného konania na hlavnom pojednávaní. Je to z toho dôvodu, že už v čase výpovede poškodenej v prípravnom konaní mal vyšetrovateľ vedomosť o vysokom veku a zdravotnom stave poškodenej aj z lekárskej správy psychiatra, ktorá bola založená do spisu synovcom poškodenej. Uvedené skutočnosti, spolu so skutočnosťou vysokého veku poškodenej tak zakladali dôvodný predpoklad (o ktorom hovorí citované ustanovenie Trestného poriadku), že na hlavnom pojednávaní ho nebude možné vypočuť. Pretože išlo o výsluch vykonaný pred vznesením obvinenia sťažovateľovi, nebol o tomto úkone (ani jeho obhajkyňa) nijakým spôsobom upovedomený.“

Sťažovateľ napokon považuje odôvodnenia napadnutých rozhodnutí za nepresvedčivé a poukazuje aj na to, že bol uznaný vinným z uvedenia poškodenej do omylu, pričom slovo omyl sa v skutkovej vete odsudzujúceho rozhodnutia ani len nenachádza.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 To 50/2016 z 28. júla 2016 a postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 43/2017 z 10. januára 2018 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na riadne dokazovanie

podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, aby napadnuté rozhodnutie krajského súdu a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil, aby vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že sťažovateľ bol uznaný vinným na základe dôkazu, ktorý bol vo veci rozhodujúci a nebol vykonaný kontradiktórne, čím došlo k porušeniu v sťažnosti označených práv. Sťažovateľ tvrdí aj to, že mu malo byť vznesené obvinenie súčasne so začatím trestného stíhania, čím sa tomuto nedostatku mohlo predísť.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03,

IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

K napadnutému rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 4 To 50/2016 z 28. júla 2016

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry ESĽP (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a ESĽP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ústavný súd tiež poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúce námietky sťažovateľa predostreté v podanej ústavnej sťažnosti sú posúdené v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu. Z konania pred krajským súdom je tak potrebné poukázať iba na námietku ostatnú.

K namietanému znaleckému dokazovaniu, ktoré podľa tvrdení sťažovateľa predstavuje „ovocie otráveného stromu“, pretože bolo vykonané aj za použitia lekárskej správy ošetrojúceho psychiatra, ku ktorému sa však poškodená dostavila až po skutku, ústavný súd konštatuje, že túto skutočnosť sťažovateľ dôkazmi nepodkladá a z napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že podkladom na vypracovanie znaleckých posudkov

bolo viacero lekárskych správ a vyšetrení (pozri s. 17 napadnutého rozhodnutia krajského súdu).

Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednak z dôvodu nedostatku svojej právomoci, ale aj pre zjavnú neopodstatnenosť časti sťažnosti.

K napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 43/2017 z 10. januára 2018

Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľom vzneseným námietkam v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neutržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Námietky, ktoré sťažovateľ v podanej sťažnosti len opakuje z konania pred všeobecnými súdmi, boli preskúmané v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu. Najvyšší súd sa k námietkam sťažovateľa vyjadril takto:

«... Obvinený ██████████ namietal, že mu malo byť súčasne so začatím trestného stíhania vo veci vznesené obvinenie. Zároveň namietal dôkazy vykonané po začatí trestného stíhania po vznesenie obvinenia. K tomu najvyšší súd uvádza. Dokazovanie od začatia trestného stíhania po vznesenie obvinenia neprebíha spôsobom typickým pre prípravné konanie a dokazované prostriedky sa obmedzujú len na výsluch oznamovateľa, poškodeného, podozrivého a na vyžiadanie písomných podkladov. V prvom rade je potrebné uviesť (ako to napokon najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach už niekoľkokrát zdôraznil), že hranica procesnej použiteľnosti dôkazov je v zásade daná začatím trestného stíhania „vo veci“.

Výnimkou sú (vo vzťahu k rozhodnutiu o vine) prípady, ak ide o vo významnej miere rozhodujúci alebo jediný usvedčujúci dôkaz (dôkaz kľúčového charakteru) pre posúdenie viny, ktorý musí byť vykonaný kontradiktórne, teda umožnením účasti obvineného alebo obhajcu. Účelom a zmyslom procesného inštitútu začatia trestného stíhania „vo veci“ podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku je, aby orgány prípravného konania (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku) mohli vykonávať procesne použiteľné úkony podľa Trestného poriadku smerujúce k zisteniu páchatela trestného činu a vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe hneď, ako to odôvodňuje dôkazná situácia.

V posudzovanej veci v čase začatia trestného stíhania neexistoval dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala konkrétna osoba, a neboli v potrebnom rozsahu objasnené ani ostatné dôležité skutočnosti potrebné k vzneseniu obvinenia. K začatiu trestného stíhania došlo neodkladným a neopakovateľným úkonom - vydaním veci (č. 1. 279).

Po začatí trestného stíhania je policajt oprávnený vykonávať všetky úkony podľa Trestného poriadku (ako to výslovne ustanovuje § 199 ods. 5 tohto zákona), je oprávnený aj vypočúvať svedkov. V danom prípade boli svedkovia vypočutí aj po vznesení obvinenia a v konaní pred súdom za účasti obvineného a obhajcu (okrem svedkyne [REDAKOVANÉ], ktorá zomrela). Nemožno teda súhlasiť s námietkou obvineného o porušení zásady kontradiktórnosti.

Podľa stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zo 7. decembra 2009, sp. zn. Tpj 63/2009, obžaloba v trestnej veci môže byť opretá o výpovede svedkov a iné dôkazy vykonané pred vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, prípadne pred oznámením uznesenia o vznesení obvinenia (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku), ak k ich vykonaniu došlo po začatí trestného stíhania „vo veci“ podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku.

Dovolací súd po preštudovaní spisového materiálu nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by v priebehu celého trestného konania došlo k porušeniu práva obvineného [REDAKOVANÉ] na obhajobu a už vôbec nie zásadným spôsobom. Naopak, jeho právo na obhajobu bolo v priebehu trestného konania zachované, pričom obvinený mal možnosť zúčastňovať sa pojednávaní a uplatňovať svoje práva či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu, pričom toto svoje právo v priebehu konania aj aktívne využíval.

K námietke obvineného, že súd opomenul v písomnom rozsudku uviesť, že boli prehraté kamerové záznamy z VÚB banky a SLSP a nevysporiadal sa s tvrdeniami obhajoby ohľadne týchto kamerových záznamov, najvyšší súd poukazuje na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že v odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené obvineným, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných procesnými stranami konania. Najvyšší súd konštatuje, že tento dôkaz bol vykonaný (č. l. 519) a súhlasí so záznamom a fotografiami na č. l. 310 - 314, 324 - 332).

Obvinený ďalej uvádzal, že súd prvého stupňa pri vykonávaní dôkazov na hlavných pojednávaniach nerešpektoval ust. § 271 ods. 1 Trestného poriadku. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje napr. na obsah zápisnice z hlavného pojednávania 27. mája 2015 č. l. 491 (čítanie dôkazov podľa § 269 Trestného poriadku), kedy sa mal možnosť obvinený i poškodený ku každému dôkazu vyjadriť. Toto právo obvineného a poškodeného bolo zachované počas celého súdneho konania. O možnosti vyjadriť sa ku všetkým dôkazom boli procesné strany náležite poučené. Bolo už len na ich rozhodnutí, či túto možnosť využijú, alebo nie.

Vzhľadom na uvedené, dovolací súd konštatuje, že tento dovolací dôvod naplnený nebol.

... Obvinený v dovolaní uviedol, že neboli splnené zákonné podmienky na to, aby bola na hlavnom pojednávaní prečítaná výpoveď poškodenej [REDAKOVANÉ] z prípravného konania podľa § 263 ods. 3 písm. a/ Trestného poriadku (poškodená zomrela).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukážu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu proti Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen proti Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holandsku, Visser proti Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14. februára 2002t A1 - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania. Dovolanie nemôže nahrádzať riadne opravné prostriedky a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu, aký je charakteristický pre riadne opravné prostriedky. Dovolanie a rozhodnutie o ňom znamená prelom do právoplatných rozhodnutí, a preto spravidla narušuje stabilitu konečného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Z toho dôvodu možno dovolanie aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

... Právo obvineného na obhajobu v trestnom konaní patrí nepopierateľne medzi tie základné práva, bez dôsledného rešpektovania ktorých nemožno hovoriť o spravodlivom

súdnom konaní. Pritom významnou súčasťou tohto práva je i právo obvineného vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe, garantované čl. 6 ods. 3 písm. d/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Toto právo je založené na princípe, podľa ktorého predtým, ako môže byť obvinený odsúdený, musia byť vykonané všetky dôkazy v jeho prítomnosti na verejnom pojednávaní tak, aby ich bolo možné napadnúť. Ani toto právo obvineného však nie je absolútne a aj v tomto smere pomerne stabilná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripúšťa, že v istých prípadoch je v súdnom konaní nevyhnutné použiť aj výpovede svedkov získané v štádiu vyšetrovania. Napríklad vtedy, ak svedok zomrel, alebo využil svoje právo odoprieť výpoveď, alebo ak primerané úsilie príslušných orgánov zabezpečiť prítomnosť svedka zlyhalo. Pri posudzovaní zlučiteľnosti konania, v ktorom bola ako dôkaz použitá výpoveď svedka, ktorý nebol prítomný a vypočutý na hlavnom pojednávaní, s čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Dohovoru postupuje ESLP v troch krokoch (tzv. test Al-Khawaja). Najprv skúma, či existoval závažný dôvod neprítomnosti svedka ospravedlňujúci pripustenie jeho skoršej výpovede ako dôkazu. V ďalšom kroku posudzuje, či bola výpoveď neprítomného svedka výlučným alebo rozhodujúcim základom pre odsúdenie obvineného. Napokon hodnotí, či existovali dostatočne vyvažujúce faktory, vrátane silných procesných záruk, ktoré kompenzovali ťažkosti spôsobené obhajobe v dôsledku pripustenia takejto výpovede a zaistili, že konanie ako celok bolo spravodlivé. Súd musí posúdiť, či význam výpovede neprítomného svedka, a to najmä z pohľadu, či je táto výpoveď výlučným alebo rozhodujúcim dôkazom pre odsúdenie obžalovaného. Výlučný dôkaz definuje ako jediný dôkaz proti obvinenému a za rozhodujúci dôkaz považuje usvedčujúci dôkaz takej dôležitosti alebo významu, že bude pravdepodobne rozhodujúci pre výsledok konania. Pritom platí, že použitie takejto svedeckej výpovede musí byť potvrdená inými podpornými dôkazmi v závislosti od ich sily. Napokon v rámci tretieho kroku sa skúma, či vyvažujúce faktory, ktoré boli obhajobe poskytnuté, umožnili spravodlivé a riadne posúdenie spoľahlivosti neprítomného svedka.

V posudzovanej veci bolo súdmi vykonané rozsiahle dokazovanie výsluchmi svedkov

██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████
██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████,
██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████

██████████, ██████████, prečítaním výpovede nebohej ██████████, ██████████, ██████████, výsluchmi znalcov z odvetvie psychiatrie ██████████ a ██████████, znalca z odboru psychológia odvetvie klinická psychológia dospelých a psychológia sexuality ██████████ ██████████, bol oboznámený podstatný spisový materiál - listinné dôkazy, boli vykonané a prehraté kamerové záznamy z banky, časť spisového materiálu vo veci Okresného súdu Malacky, sp. zn. 4C/16/2013, uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 14Co/574/2013, oznámenie o úmrtí poškodenej ██████████, prečítaním odborného vyjadrenia ██████████, klinického psychológa a vyjadrením poškodenej strany.

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ sa jedná o svedectvo poškodenej ██████████, nešlo o jediný ani o rozhodujúci dôkaz.

V posudzovanej veci boli teda splnené všetky zákonné podmienky uvedené v 263 ods. 3 písm. a/ Trestného poriadku na čítanie jej výpovede z prípravného konania. Výsluch poškodenej ██████████ bol vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam Trestného poriadku. Poškodená zomrela, pričom v čase jej výsluchu nebol dôvodný predpoklad, aby nebola vypočutá na hlavnom pojednávaní.

... Dovolateľ ██████████ namietal, že súd nemal prihliadať na znalecké posudky psychiatrov a psychológa, pretože boli vypracované bez osobného vyšetrenia poškodenej (§ 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku).

Najvyšší súd už niekoľkokrát konštatoval, že v rámci dovolacieho konania nie je prípustné preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku (veta za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku), ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené, to znamená, či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Preto nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov, nakoľko toto sú otázky upravené normami procesného práva, nie hmotným právom. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na to nemôže najvyšší súd

spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov, teda ani znalecké posudky.

Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá právny záver vyjadrený v posúdení skutku ako obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté, a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. Zo spisového materiálu ako aj skutkovej vety vyplýva aktívne konanie dovolateľa, ktorý naviedol poškodenú na prevod finančných prostriedkov z podielových listov ako aj následný podpis darovacej zmluvy, uvedenie do omylu poškodenej, vznik škody na cudzom majetku ako aj obohatenie sa dovolateľa. V tejto súvislosti sa nemožno stotožniť s námietkou dovolateľa, že existuje rozpor medzi skutkovou a právnou vetou rozhodnutia. Z právnej vety vyplýva skutočnosť, že obvinený sa dopustil hore označeného trestného činu. Skutková veta popisuje konanie páchatel'a v širších súvislostiach, vrátane bližšej charakteristiky osoby poškodenej.»

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu konštatuje, že nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Najvyšší súd dal sťažovateľovi odpoveď na všetky rozhodujúce skutočnosti a vysvetlil, z akého dôvodu výpoveď poškodenej nepovažuje za jediný a rozhodujúci dôkaz. Vo veci pritom zohľadňoval aj označenú judikatúru ESLP. Čo sa týka tvrdenej podobnosti prejednávanej veci s nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 2/2012 z 30. októbra 2012, ústavný súd dodáva, že nejde o prípady obdobné, keďže v dotknutej veci „preukázateľne existovala prekážka predvídaná dotknutou právnou úpravou [§ 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku], ktorá vylučovala možnosť prečítania výpovede svedka poškodeného z prípravného konania na hlavnom pojednávaní. Počas výpovede v prípravnom konaní sa totiž svedok poškodený pred vyšetrovateľom výslovne zmienil o charaktere svojho nepriaznivého zdravotného stavu a s tým súvisiacou opakovanou hospitalizáciou. Uvedené skutočnosti spolu so skutočnosťou vysokého veku svedka poškodeného zakladali dôvodný predpoklad (o ktorom hovorí citované ustanovenie Trestného poriadku), že na hlavnom

pojednávání ho nebude možné vypočít.“ (s. 26 dotknutého rozhodnutia). K namietaným nedostatkom skutkovej vety najvyšší súd podrobne vysvetlil, z akého dôvodu konanie sťažovateľa materiálne naplnilo skutkovú podstatu trestného činu podvodu.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozhodnutia tiež presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Ústavný súd preto konštatuje, že dôvody napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľa. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj s poukázaním na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

O ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu a napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie, náhrada trov konania) z dôvodu odmietnutia sťažnosti nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018